

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI PROGRAMU
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY BRZOZÓW**

za okres od grudnia 2017 - do grudnia 2019 r.

Brzozów, 2020 r.

1. Wprowadzenie

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Brzozów został przyjęty po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków /pismo z dnia 6 września 2017 r./ Uchwałą Nr XLIV/421/2017 Rady Miejskiej w Brzozowie z dnia 30 października 2017 r., która weszła w życie w terminie czternastu dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego pod poz. 3812 dnia 20 listopada 2017 roku. Wymóg opracowania Programu Opieki nad Zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r., poz. 282 z późn. zm.).

W oparciu o art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r., poz. 282 z późn. zm.) Burmistrz Brzozowa sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia odpowiednio Radzie Miejskiej. Niniejsze sprawozdanie obejmować będzie zatem okres od grudnia 2017 roku do grudnia 2019 w związku z wejściem programu w życie, a tym samym obowiązywaniem od dnia 5 grudnia 2017 roku.

Podstawę do opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Brzozów przez autora projektu - tj. Ryszarda Kwolka - historyka sztuki, specjalistę z zakresu architektury drewnianej stanowił zasób zabytkowy gminy ujęty w gminnej ewidencji zabytków, obejmujący najważniejsze obiekty, zespoły obiektów i cechy krajobrazu kulturowego gminy Brzozów liczący 55 obiektów oraz 156 stanowisk archeologicznych wynikających z zarządzenia Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 14/2013. Program poza szczegółową charakterystyką zasobu zabytkowego gminy zawiera analizę prawną ochrony zabytków oraz analizę dokumentów odnoszących się do ochrony i zagospodarowania dziedzictwa kulturowego. Omówiono ponadto zasób zabytków Brzozowa i poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy Brzozów oraz stan jego zachowania, czego wynikiem było sformułowanie konkretnych działań mających na celu zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego gminy Brzozów.

Do najważniejszych celów realizacji programu wynikających z art. 87 ust. 2 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zaliczyć należy:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
2. uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Działania podejmowane w ramach wymienionych celów służą zarówno bezpośrednio poprawie stanu materialnej substancji zabytków, w szczególności perełek sakralnych ziemi brzozowskiej (poprzez dotowanie z budżetu gminy Brzozów prac remontowych i robót budowlanych obiektów i prac konserwatorskich wyposażenia obiektów wpisanych do rejestru zabytków), jak również wzmocnieniu potencjału kulturowego poprzez opracowania i wydawnictwa popularyzujące wiedzę o wartościach kulturowych ziemi brzozowskiej.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Brzozów wskazuje możliwości realizacji poszczególnych zadań poprzez planowane działania organizacyjne i finansowe, edukacyjne oraz promujące i upowszechniające wiedzę o dziedzictwie kulturowym gminy, w szczególności wśród mieszkańców ziemi brzozowskiej. Program przyjęty przez Radę Miejską w formie uchwały, jest elementem polityki samorządowej. Jako dokument o charakterze strategicznym winien służyć podejmowaniu działań dotyczących inicjowania, wspierania,

koordynowania prac i badań nad dziedzictwem kulturowym gminy Brzozów oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego gminy. Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r., (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.) obowiązek opieki nad zabytkiem spoczywa na właścicielach, czy posiadaczach zabytków. Organy administracji mogą zatem jedynie wspierać i inicjować działania zmierzające do poprawy stanu zachowania zabytków.

2. Rejestry i ewidencje dotyczące zabytków

Na terenie Gminy Brzozów występują obiekty wpisane do rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków przyjętej zarządzeniem nr 147/2013 Burmistrza Brzozowa z dnia 7 października 2013 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Brzozów i zarządzeniem Nr 19/2014 Burmistrza Brzozowa z dnia 31 stycznia 2014 r., w sprawie włączenia stanowisk archeologicznych do Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Brzozów.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Brzozów do zabytków objętych prawnymi formami ochrony zalicza:

- Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Rejestr zabytków zgodnie z *Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków (Art.8). Wpis do rejestru odbywa się na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wydanej z urzędu lub na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Jak wskazał Ryszard Kwolek - autor przedmiotowego programu na terenie gminy Brzozów znajdują się następujące zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków:

Brzozów

- zespół klasztorny misjonarzy, ul. Mickiewicza 25,
 - kościół, ob. par. pw. Przemienienia Pańskiego, nr rej.: A-156 z 18.07.1989 i z 30.09.2013
 - klasztor i kolegium, nr rej.: A-252 z 24.10.1991

- dzwonnica i łącznik przy kolegium, nr rej.: A-1197 z 20.11.2013
- kopiec z pomnikiem Konfederatów Barskich, ul. Rzeszowska, nr rej.: A-30 z 25.10.2000
- ratusz, Rynek, nr rej.: A-54 z 28.01.1985
- budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. Armii Krajowej 4, nr rej.: A-55 z 28.01.1985
- fasada domu, ul. Bielawskiego 1 / Mickiewicza 21, nr rej.: A-313 z 23.08.1994
- dom ze służbówką, ul. Mickiewicza 23, nr rej.: A-211 z 4.09.1990
- elewacja kamienicy, Rynek 2, nr rej.: A-290 z dnia 5.03.1993 /wdł. informacji WUOZ Krosno/

Górki

- kościół p.w. MB Wspomożenia Wiernych, nr rej.: A-606 z 22.05.1995

Grabownica Starzeńska

- zespół kościelny, nr rej.: A-172 z 2.01.2007:
 - kościół par. p.w. św. Mikołaja i Józefa,
 - dzwonnica,
 - obelisk nagrobny,
 - plebania „stara”,
 - szkoła par., ob. organistówka,
 - spichlerz plebański (gumno),
- zespół dworski, nr rej.: A-237 z 19.11.1971:
 - dwór
 - ogród

Humniska

- kościół par. p.w. św. Stanisława Biskupa, nr rej.: A-42 z 5.07.1984
- plebania (nr 456), nr rej.: A-240 z 14.06.1991

Przysietnica

- kościół par. p.w. św. Marcina, nr rej.: A-1124 z 21.03.2013

Stara Wieś

- zespół klasztorny jezuitów, nr rej.: 38-ZN z 19.10.1949 oraz A-38 z 11.09.1969:
 - kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP,

- klasztor, ob. kolegium,
 - pralnia */obiekt aktualnie nie istnieje/*,
 - ogrodzenie z bramą i 4 kapliczkami,
 - ogród
- dom zakonny ss. służebniczek Najświętszej Maryi Panny, nr rej.: A-603

Zmiennica

- kościół par. p.w. św. Katarzyny (przeniesiony z Jasionowa), nr rej.: A-139 z 22.03.1989
 - pozostałości zespołu dworskiego, nr rej.: A-966 z 1.10.1974, */dotychczasowy numer rejestru A-777 obowiązujący do 2012 roku/*
 - spichlerz
 - park
- **Zabytki ruchome objęte prawnymi formami ochrony /wpisane do rejestru zabytków/**

Brzozów

Wyposażenie kolegiaty zostało wpisane do rejestru zabytków ruchomych trzema decyzjami:

- B-3 z dn. 04.07.1999 r. – obejmuje jeden obiekt - nastawę ołtarza głównego,
- B-16 z dn. 23.03.2000 r. – obejmuje sześć obiektów (nastawy ołtarzy św. Anny i MB Różańcowej, chrzcielnica, tron biskupi, drzwi do zakrystii, balaski),
- B-117 z dn. 21.03.2005 r. – obejmująca 331 obiektów, z których część znajduje się w przykościelnym Muzeum Parafialnym,
- B-632 z dn. 17.10.2013 r. - obejmuje polichromię ścienną kościoła,
- B-784 z dn. 06.09.2016 r. - obejmuje ambonę, barokową część prospektu organowego oraz parapet chóru muzycznego.

Na terenie miasta do rejestru zabytków ruchomych zostały także wpisane:

- Pomnik Grunwaldzki, decyzja B-34 z dn. 22.08.2001 r.,
- Nagrobek Ignacego Kędlarskiego na cmentarzu, decyzja B-356 z dn. 09.08.2010 r.

Grabownica Starzeńska

- Wyposażenie kościoła parafialnego, decyzja B-168, z dn. 20.12.2006 r.,
- Zespół 14 nagrobków znajdujących się na cmentarzu parafialnym, decyzja B-420, z dn. 04.07.2011 r.

Humniska

- Wyposażenie kościoła parafialnego, decyzja B-243, z dn. 28.02.2008 r.

Przysietnica

- Wyposażenie kościoła parafialnego, decyzja B-4, z dn. 21.12.1994 r.

Stara Wieś

- Wyposażenie kościoła paulinów obecnie jezuitów, decyzja B-48, z dn. 14.12.2001 r.

- Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków należy do obowiązków gminy. *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że wójt gminy prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Zgodnie z ustawowymi zaleceniami w gminnej ewidencji zabytków z terenu gminy Brzozów ujęte są:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków ;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Brzozów została sporządzona przez pracownika gminy Brzozów już w latach 2006 i 2007. Zasób Gminnej Ewidencji Zabytków liczył wtedy 468 obiektów oraz dodatkowo 156 stanowisk archeologicznych. Na podstawie zarządzenia Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 14/2013 oraz w oparciu o szczegółowe uzgodnienia w tej sprawie z Delegaturą

Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krośnie zasób ten został ograniczony do 55 obiektów oraz 156 stanowisk archeologicznych. Gminna Ewidencja Zabytków gminy Brzozów została zatem przyjęta zarządzeniem Nr 147/2013 Burmistrza Brzozowa z dnia 7 października 2013 r. oraz poszerzona o stanowiska archeologiczne zarządzeniem Nr 19/2014 Burmistrza Brzozowa z dnia 31 stycznia 2014 r. Jest ona prowadzona przez wydział merytoryczny tj. aktualnie Wydział Spraw Społecznych w formie zbioru kart adresowych oraz udostępniana zainteresowanym podmiotom oraz osobom. GEZ opublikowana została na stronie internetowej gminy Brzozów www.brzozow.pl, zakładka: turyści/zabytki oraz dotychczas w archiwalnej - aktualnie wyłączonej wersji Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Brzozów w formie wykazu obiektów stanowiących załącznik do Zarządzenia Burmistrza Brzozowa Nr 147/2013 i Nr 19/2014. Ewidencja jest zbiorem otwartym i może ulegać modyfikacjom i rozszerzeniu, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W okresie sprawozdawczym nie wpłynął żaden wniosek podmiotu lub osoby fizycznej będącej właścicielem obiektu znajdującego się na terenie gminy w przedmiocie włączenia przez gminę Brzozów po konsultacji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków obiektu o szczególnych wartościach zabytkowych do obowiązującej Gminnej Ewidencji Zabytków, czy wykreślenia obiektu z GEZ.

Warto nadmienić, iż w latach wcześniejszych z uwagi na prowadzoną inwestycję pn.: „Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 886 Domaradz - Brzozów - Sanok” z Gminnej Ewidencji Zabytków w uzgodnieniu z Delegaturą WUOZ w Krośnie zostało usunięte trzy obiekty zabytkowe, które zakwalifikowane zostały do rozbiórki. Mowa o obiektach:

- dom drewniany z roku 1866 na ul. Górnej 1,
- dom drewniany z roku 1852 na ul. Głowackiego 162,
- dom drewniany z roku 1924 na ul. Głowackiego 255

którym w celu utrwalenia informacji o obiekcie zostały w związku z powyższym założone szczegółowe karty ewidencyjne zabytku nieruchomego.

Wykaz obiektów w Gminnej Ewidencji Zabytków przedstawia się zatem następująco /w tym 30 obiektów wpisanych do rejestru zabytków/:

Lp.	Miejscowość	Adres (ulica, numer domu)	Obiekt	Materiał ścian
1.	Brzozów	Mickiewicza 29	Kościół parafialny	ceglane
2.	Brzozów	Mickiewicza 29	Dzwonnica Kościelna	ceglane
3.	Brzozów	Mickiewicza 31	Budynek Kolegium Księży Misjonarzy	ceglane
4.	Brzozów	Armii krajowej 3	Budynek Dawnego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”	ceglane
5.	Brzozów	Rynek 10	Ratusz	ceglane
6.	Brzozów	Bielawskiego 1	Dom	Ceglane
7.	Brzozów	Mickiewicza 23	Dom	Ceglane
8.	Brzozów	Rynek 2	Dom (kamienica)	Ceglane
9.	Brzozów	Plac Grunwaldzki	Pomnik Grunwaldzki	Kamienne
10.	Brzozów	Rzeszowska	Pomnik Konfederatów Barskich	Ceglane
11.	Brzozów	Cegłowskiego, na przeciw nr 44	Kirkut	Nie dotyczy
12.	Brzozów	Kościuszki 21	Dom	Ceglane
13.	Brzozów	Moniuszki (przy nr 16)	Kapliczka St. Kostki	Ceglane
14.	Brzozów	Ul. Kościuszki, Harcerska i Olejarska	Fortyfikacje	Kamienno-ziemne
15.	Brzozów	Przy drodze w kierunku Rzeszowa	Cmentarz Rzym. – Kat.	Nie dotyczy
16.	Górki	Przy kościele	Kościół Parafialny w Górkach	Drewniane
17.	Górki	Przy drodze do Humnisk	Kapliczka Sw. Bartłomieja	Ceglane
18.	Górki	Część zwana Kijowiec	Kapliczka	Ceglana
19.	Górki	Za kościołem Parafialnym	Cmentarz Rzym. – Kat.	Nie dotyczy
20.	Grabownica	Przy nr 747	Kapliczka	Ceglane
21.	Grabownica	763	Kościół parafialny	Ceglane
22.	Grabownica	763	Dzwonnica kościelna	Ceglane
23.	Grabownica	763	Obelisk nagrobny	Kamienne
24.	Grabownica	764	Organistówka	Drewniane
25.	Grabownica	766	Stara plebania	Ceglane
26.	Grabownica	Przy cmentarzu parafialnym	Stodoła Plebańska	Drewniane
27.	Grabownica	794	Pałac	Ceglane
28.	Grabownica	794	Park zabytkowy	Nie dotyczy
29.	Grabownica	Przy nowej plebani	Cmentarz Rzym. – Kat.	Nie dotyczy
30.	Humniska	Obok nr 871	Kapliczka	Kamienne
31.	Humniska	Obok nr 182	Kapliczka	Ceglane
32.	Humniska	Obok nr 245	Kapliczka	Ceglane
33.	Humniska	401	Kapliczka	Ceglane
34.	Humniska	413	Dwór	Ceglane

35.	Humniska	Przy drodze krajowej w kierunku Sanoka	Park zabytkowy	Nie dotyczy
36.	Humniska	489	Kapliczka	Ceglane
37.	Humniska	664	Kościół Parafialny	Drewniane
38.	Humniska	664	Plebania	Ceglane
39.	Humniska	Przy drodze w kierunku Sanoka	Cmentarz Rzym. – Kat. (duża strona)	Nie dotyczy
40.	Przysietnica	855	Kościół parafialny	Ceglane
41.	Przysietnica	220	Kapliczka	Ceglane
42.	Przysietnica	557 (d. 367)	Kapliczka	Ceglane
43.	Przysietnica	376	Kapliczka	Ceglane
44.	Przysietnica	Przy drodze w kierunku Brzozowa	Cmentarz Rzym. – Kat.	Nie dotyczy
45.	Stara Wieś	460	Klasztor Sióstr Służebniczek	Ceglane
46.	Stara Wieś	778	Mur kościelny wokół kościoła parafialnego	Ceglane
47.	Stara Wieś	778	Klasztor OO Jezuitów	Ceglane
48.	Stara Wieś	778	Kościół klasztorny	Ceglane
49.	Stara Wieś	778	Spichlerz	Ceglane
50.	Stara Wieś	Przy drodze w kierunku Brzozowa	Cmentarz Rzym. – Kat.	Nie dotyczy
51.	Turze Pole	Przy drodze do Orzechówki	Kapliczka	Murowana
52.	Zmiennica	181	Kościół	Drewniane
53.	Zmiennica	181	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	Drewniane
54.	Zmiennica	Przy skrzyżowaniu w kierunku Brzozowa	Spichlerz Dworski	Ceglane
55.	Zmiennica	Przy drodze w kierunku Jasłonowa, w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej	Park zabytkowy	Nie dotyczy

W latach 2017 oraz 2018 z budżetu gminy Brzozów realizując zadania programowe dotyczące wykonania niezbędnych badań i prac, w tym konserwatorskich w odniesieniu do obiektów zabytkowych, w szczególności obiektów sakralnych i zespołów obiektów kościelno - plebańskich zlokalizowanych na terenie gminy Brzozów udzielone zostały dotacje celowe zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Brzozowie Nr XXXII/356/2013 z dnia 12 lipca 2013 r., w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Dotacje z budżetu gminy Brzozów w roku 2017 przyznano po uprzednim ogłoszeniu naboru wniosków zgodnie § 4 ust. 6 w/w uchwały w terminach do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania (I nabór) oraz do dnia 30 marca roku w którym zadania miały zostać wykonane (II nabór) w oparciu o uchwałę Nr XXXVI/356/2017 Rady Miejskiej w Brzozowie z dnia 26 kwietnia 2017 r., i uchwałę Rady Miejskiej z dnia 28 września 2017 roku w łącznej kwocie **124.000 złotych** (słownie: *sto dwadzieścia cztery tysiące złotych 0/100*)

L. P.	Wnioskodawca	Zakres prac	Numer umowy	Całociowy koszt prac w zł	Wysokość dotacji	% dotacji do ogólnej wartości kosztorysowej
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława Bpa w Humniskach	Prace konserwatorskie ołtarza głównego z I poł. XVII w. w zabytkowym kościele parafialnym w Humniskach / rej. zab. B-243"	192/2017	96.072,54	35.000	36,43%
2	Parafia Rzymskokatolicka w Zmiennicy	Opracowanie dokumentacji w postaci projektu budowlano – projektowo – kosztorysowego wymiany posadzki wraz z wykonaniem instalacji centralnego ogrzewania i termoizolacji termicznej i przeciwwilgociowej w zabytkowym kościele parafialnym /nr. rej. A-139/.	194/2017	18.300	9.000	49,19%

3	Parafia Rzymskokatolicka w Górkach	Prace konserwatorsko-restauratorskie malowideł stropowych nawy głównej oraz ściennych i stropowych w obrębie zakrystii i kruchty w zabytkowym kościele w Górkach (rej. zab. Nr A-606)	193/ 2017	34.288,35	10.000	29,16%
4	Parafia Rzymskokatolicka w Przysietnicy	Prace remontowo – budowlane polegające na zabezpieczeniu konstrukcji zabytku poprzez montaż metalowych belek wzmacniających na chórze oraz likwidacji powstałych zacieków wraz z montażem stolarki okiennej na chórze (2 szt. okien) w zabytkowym kościele parafialnym (nr. rej. A-1124)	289/ 2017	27.018,40	20.000	74,02 %
5	Parafia Rzymskokatolicka w Grabownicy Starzeńskiej	Prace remontowe zabytkowego budynku organistówki wchodzącego w skład kompleksu kościelno – plebańskiego (rej. zab. A-172)	191/ 2017 288/ 2017	88.823,49	50.000	56,29 %
Łącznie					124.000 zł	

Dotacje z budżetu gminy Brzozów w roku 2018 przyznano po uprzednim ogłoszeniu naboru wniosków zgodnie § 4 ust. 6 w/w uchwały w terminach do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania

(I nabór) oraz do dnia 30 marca roku w którym zadania miały zostać wykonane (II nabór) w oparciu o uchwałę Nr LI/493/2018 Rady Miejskiej w Brzozowie z dnia 26 kwietnia 2018 r., i uchwałę Rady Miejskiej Nr LVI/531/2018 z dnia 30 sierpnia 2018 roku w łącznej kwocie **245.000 złotych** (słownie: *dwieście czterdzieści pięć tysięcy złotych 0/100*)

L. P.	Wnioskodawca	Zakres prac	Numer umowy	Całociowy koszt prac w zł	Wysokość dotacji	% dotacji do ogólnej wartości kosztorysowej
1	Parafia Rzymskokatolicka w Grabownicy Starzeńskiej	Prace remontowe zabytkowego budynku starej plebanii wchodzącego w skład zespołu kościelno – plebańskiego polegające na remoncie więźby dachowej, pokrycia dachowego, trzonów kominowych, rynien i rur spustowych oraz stolarki drzwiowej drewnianej	137/2018	122.768,61	100.000	81,45
2	Parafia Rzymskokatolicka w Grabownicy Starzeńskiej	Prace remontowe zabytkowego budynku starej plebanii wchodzącego w skład zespołu kościelno – plebańskiego polegające na wymianie stolarki okiennej wraz z wymianą parapetów	208/2018	42.359,87	20.000	47,21
3	Parafia Rzymskokatolicka w Humniskach	Kontynuacja prac konserwatorskich ołtarza głównego z I połowy XVII w.	138/2018	100.019,95	40.000	39,99

		w zabytkowym kościele parafialnym w Humniskach (rej. zab. B-243)				
4	Parafia Rzymskokatolicka w Górkach	Prace konserwatorskie polegające na impregnacji elewacji zabytkowego kościoła tj. szalunku ścian zewnętrznych z desek w układzie pionowym (rej. zab. A-606)	139/ 2018	22.211,46	10.000	45,02
5	Parafia Rzymskokatolicka w Zmiennicy	Prace polegające na wymianie posadzki z płyt terakotowych na posadzkę z płyt granitowych w zabytkowym kościele drewnianym w Zmiennicy (rej. zab. A-139)	140/ 2018 209/ 2018	102.174,38	45.000	44,04
6	Parafia Rzymskokatolicka w Przysietnicy	Prace remontowo – budowlane polegające na wykonaniu izolacji przeciwwilgociowej fundamentu wraz z wykonaniem odwodnienia (drenażu) i remontem odwodnienia dachu oraz odtworzenie stolarki okiennej na parterze i drzwiowej (drzwi wejściowe) wraz z obróbką i uzupełnieniem tynków oraz malowaniem w zabytkowym kościele	141/ 2018	40.177,68	30.000	74,66

		parafialnym (rej. zab. A-1124)				
	Łącznie				245.000 zł	

Wszelkie prace konserwatorskie, remontowe i budowlane dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków dotowane z budżetu gminy Brzozów były prowadzone zgodnie z wymogami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków określonymi szczegółowo decyzjami o wyrażeniu zgody na realizację prac oraz odebrane poszczególnymi protokołami odbioru z udziałem przedstawicieli właściwej terytorialnie Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krośnie.

Strona internetowa gminy Brzozów znajdująca się pod adresem www.brzozow.pl zawiera w zakładce turyści zakładkę zabytki, w której umieszczone zostały najważniejsze obiekty zabytkowe z terenu gminy Brzozów z podaniem współrzędnych GPS oraz dokumenty gminne dotyczące opieki nad zabytkami, w tym wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

W roku bieżącym zgodnie z ustalonymi zadaniami programu na lata 2017-2020 planowana jest także w II połowie 2020 roku rozbudowa zakładki zabytki o szczegółowe informacje dotyczące ochrony zabytków, w tym karty poszczególnych obiektów do pobrania w wersji pdf oraz mapę gminy Brzozów z oznaczeniem lokalizacji obiektów zabytkowych.

W okresie sprawozdawczym na wniosek właściciela dokonano także analizy stanu technicznego obiektu małej architektury w formie kapliczki, która znajdowała się przy ul. Głowackiego 3 w Brzozowie /działka Nr 202/17/ pod kątem przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych i uwzględnienia obiektu w GEZ. W wyniku opinii budowlanej wydanej przez inspektora Janusza Lenia (upr. bud. A-649-24/83) stwierdzono bardzo zły stan techniczny obiektu powodujący naruszenie głównej konstrukcji bryły uniemożliwiający przeprowadzenie remontu kapliczki wyłącznie w formie odtworzenia zniszczonych tynków i gzymsów. Zgodnie z wydaną opinią budowlaną właściwym było wyłącznie całkowite odtworzenie obiektu, co biorąc pod uwagę nie objęcie obiektu prawnymi formami ochrony w formie wpisu do rejestru i GEZ zostało wykonane zgodnie z wolą właściciela w formie groty kamiennej.

Warto nadmienić, że Gmina Brzozów w okresie sprawozdawczym w ramach realizacji zadań związanych z ochroną nieruchomości dóbr kultury kontynuowała działania związane z pracami remontowymi obiektów grobownictwa wojennego, w tym: Cmentarza Wojennego z okresu II Wojny Światowej w Brzozowie znajdującego się na ul. Bohaterów II Wojny Światowej oraz Mogiły Konfederatów Barskich na brzozowskim Cmentarzu Komunalnym na ul. Rzeszowskiej. Konieczność niezwłocznego podjęcia działań remontowych wynikała z faktu oględzin obiektów grobownictwa wojennego na terenie gminy Brzozów przez starszego specjalistę Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego Panią Barbarę Uliasz /protokół Nr S-VI.431.1.4.2014/, pisma Wojewody Podkarpackiego Nr S-VI.431.1.4.2014.BU w przedmiotowej sprawie oraz corocznych sprawozdań z lustracji obiektów grobownictwa wojennego przekazywanych Wojewodzie Podkarpackiemu.

W roku 2017 wykonane zostały opiewające na łączną kwotę 15.200,41 zł (słownie: piętnaście tysięcy dwieście złotych 41/100) przy dotacji Wojewody Podkarpackiego zgodnie z porozumieniem Nr S-VI.0031.5.2017 z dnia 21 lutego 2017 roku w wysokości 15.000 z (tj. 98,68% ogólnych kosztów zadania) następujące prace na cmentarzu wojennym z okresu II wojny światowej w Brzozowie na terenie którego w 10 mogiłach indywidualnych oraz 15 zbiorowych pochowano około 500 żołnierzy radzieckich, polskich, czeskich i słowackich poległych na frontach II wojny światowej:

- oczyszczono mechanicznie kwatery oraz pomniki z powstałych w wyniku zawilgocenia zanieczyszczeń i przebarwień, w tym metalowych części pomnika,
- wypoziomowano pochylone kwatery poprzez wykonanie ich rekonstrukcji oraz napraw elementów do nich kwalifikujących się,
- wykonano spoinowanie oraz scalenie części składowych poszczególnych kwater i pomników wraz z podwójną impregnacją hydrofobową.

Fotografie obiektu po wykonaniu prac remontowych /rok 2017/

W roku 2018 przy wsparciu finansowym z budżetu Wojewody Podkarpackiego /porozumienie Nr: S-VI.0031.5.2018 z dnia 28 marca 2018 r./ w wysokości 10.000 zł, stanowiącym 96,33 % ogólnego kosztu zadania wynoszącego 10.380 zł zrealizowano kolejne prace remontowe na cmentarzu wojennym z okresu II wojny światowej polegające na:

- wyłożeniu poszczególnych kwater agrowłókniną o gramaturze 120 g.m² wraz z wysypaniem kamykiem ozdobnym granitowym o grubości warstwy 5 cm.,
- wykonaniu przy głównej alei metalowej tablicy informacyjnej przedstawiającej plan cmentarza i zawierającej nadruk graficzny z ewidencją osób pochowanych ze wskazaniem imienia i nazwiska w języku polskim i rosyjskim, daty urodzenia i śmierci, numeru mogiły oraz montażu brakujących 2 sztuk gwiazd pięcioramiennych /odlew/ na postumentach kwater Nr 2 i 18,
- rozścieleniu ziemi z wyrobku w miejscach ubytków na terenie cmentarza wraz z siewem mieszanki trawnikowej.

W/w prace odebrane zostały dnia 24 października 2018 roku przez komisję powołaną zarządzeniem Nr 213/2018 Burmistrza Brzozowa z dnia 22 października 2018 roku.

Fotografie obiektu po wykonaniu prac remontowych /rok 2018/

Na podstawie sprawozdania z lustracji obiektów grobownictwa wojennego na terenie gminy Brzozów w roku 2019 w uzgodnieniu oraz przy wsparciu finansowym Wojewody Podkarpackiego w wysokości 21.000 zł (słownie: dwadzieścia jeden tysięcy złotych 0/100) gmina Brzozów przystąpiła do realizacji zadania polegającego na kompleksowym remoncie Mogiły Konfederatów Barskich znajdującej się na Cmentarzu Komunalnym w Brzozowie. Łączna kwota zadania zgodnie z kosztorysem powykonawczym wyniosła 22.878 zł brutto, przy wkładzie z budżetu gminy Brzozów w wysokości 1.878 zł (tj. 8,20 % ogólnego kosztu zadania).

W ramach zakresu prac wykonano:

- roboty budowlane i remontowe postumentu pod krzyż,
- montaż krzyża stalowego imitującego brzozę,
- roboty związane z zagospodarowaniem terenu (ułożenie nawierzchni z kostki brukowej betonowej gr. 6 cm),
- montaż 4 sztuk donic betonowych na kwiaty,
- czyszczenie oraz malowanie elementów metalowych ogrodzenia.

Niniejsze prace po przeprowadzeniu oględzin na miejscu realizacji zadania w obecności przedstawiciela firmy wykonawczej oraz zapoznaniu się z dokumentacją powykonawczą zostały odebrane przez komisję powołaną zarządzeniem Burmistrza Brzozowa Nr 236/2019 z dnia 5 listopada 2019.

Fotografie obiektu przed podjęciem prac /rok 2019/

Fotografie obiektu po odbiorze prac /rok 2019/

Wszelkie dotowane z budżetu Wojewody Podkarpackiego zadania w oparciu o § 3 zawartych porozumień zostały terminowo rozliczone poprzez przedłożenie wymaganej dokumentacji rozliczeniowej w formie: druku rozliczenia, protokołu odbioru prac, kosztorysu powykonawczego, faktury vat opisanej i opłaconej przez podmiot realizujący zadanie, dokumentu elektronicznego potwierdzającego dokonanie płatności, kserokopii umowy zawartej z wykonawcą prac oraz dokumentacji fotograficznej realizowanego zadania. Wybór wykonawcy prac nastąpił zgodnie z regulaminem Urzędu Miejskiego w Brzozowie w sprawie ramowych procedur udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości kwoty 30.000 euro z uwzględnieniem przeprowadzenia procedury zapytania ofertowego.

Samorząd gminy Brzozów realizując także zadania programowe w zakresie dążenia do przeprowadzenia prac remontowych przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy Brzozów, wśród których program wskazuje na budynek Brzozowskiego Domu Kultury i budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej (proponowany do ujęcia w GEZ) oraz zabytkowy park w Zmiennicy podjął w okresie sprawozdawczym następujące działania.

Gmina Brzozów, będąca właścicielem działki Nr 1066 położonej w miejscowości Zmiennica, na której zlokalizowany jest zabytkowy park ujęty w rejestrze zabytków pod numerem A-966 oraz gminnej ewidencji zabytków przyjętej zarządzeniem Burmistrza Brzozowa Nr 147/2013 z dnia 7.10.2013 r. (karta zabytku Nr 30) zarówno na przestrzeni 2017 oraz 2018 roku podjęła działania związane z uporządkowaniem terenu zabytkowego parku poprzez dokonanie ścinki w większości uschniętych lub powalonych drzew stanowiących zagrożenie dla przebywających na terenie parku dzieci, młodzieży i mieszkańców miejscowości. **W roku 2017** w oparciu o wniosek do Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krośnie z dnia 22 sierpnia 2017 r., oraz decyzję WUOZ Nr K-IRN.5147.93.2017.BJ z dnia 13 września 2017 r., dokonano ścinki 5 sztuk drzew, w tym:

- brzozy o obwodzie 165 cm. złamanej przy podstawie na wysokości 40 cm,
- brzozy o obwodzie 155 cm i sosny o obwodzie 130 cm z całkowicie uschniętymi koronami,
- brzozy nachylonej nad drogą powiatową grożącej zerwaniem linii energetycznej oświetleniowej o obwodzie 130 cm,
- całkowicie uschniętego dębu szypułkowego o obwodzie 380 cm.

Natomiast w roku 2018 w oparciu o wnioski do WUOZ Delegatura Krosno z dnia 26 czerwca 2018 r. oraz z dnia 16 lipca 2018 r. /EPSiZ.4123.4.2018/ wniesione w oparciu o ustawę o ochronie przyrody oraz ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na terenie zabytkowego parku w Zmiennicy podjęto prace mające na celu dokonanie ścinki 2 sztuk uschniętych drzew wraz z dokonaniem nasadzeń zastępczych z rodzaju drzew liściastych.

Wskazane drzewa tj. jesion o obwodzie 200 cm oraz wiąz o obwodzie 135 cm były drzewami całkowicie uschniętymi zlokalizowanymi w pobliżu sąsiadującej z parkiem drogi gminnej prowadzącej do Szkoły Podstawowej w Zmiennicy, budynku OSP i obiektów sportowych LKS „Płomień” Zmiennica.

Przebiegiem prac kierował inspektor Janusz Leń (upr. bud. A-649-24/83) posiadający stosowne kwalifikacje do kierowania pracami o których mowa w art. 37 a i art. 37 b ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gmina Brzozów w ramach **projektu z zakresu poprawy infrastruktury kultury Gminy Brzozów**, dofinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, /Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, Działania 4.4 Kultura/, którego celem było zwiększenie liczby osób korzystających z obiektów kultury oraz ich oferty kulturalnej, poprzez poprawę jakości i dostępności dóbr kultury oraz wzrost atrakcyjności turystycznej Brzozowa i okolic wsparciem objęła dwie instytucje kultury (Miejską Bibliotekę Publiczną w Brzozowie oraz Brzozowski Dom Kultury). W wyniku realizacji projektu zwiększyła się funkcjonalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w ramach prowadzonych kompleksowych prac związanych z przebudową i rozbudową obiektu, w tym wykonaniem termomodernizacji, systemu monitoringu oraz dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Natomiast prace remontowe budynku Brzozowskiego Domu Kultury - dawnego budynku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” wpisanego do rejestru zabytków województwa podkarpackiego pod numerem A-55 /decyzja z dnia 28 stycznia 1985 r./ oraz Gminnej Ewidencji Zabytków /karta Nr 4/ objęły w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przez Wydział Inwestycji Gospodarki Przestrzennej

i Funduszy Pomocowych: wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz wymianę pokrycia dachowego wraz z pracami konserwatorskimi przy gzymsach pod okapem i kominach nad dachem.

Według ostatecznego rozliczenia całkowita wartość projektu wyniosła 1 654 163,61 zł, natomiast dofinansowanie to 1 131 481,88 zł, tj. 85 % wydatków kwalifikowanych: 1 331 155,19 zł. Umowa na realizację przedmiotowego zadania zawarta została dnia 17 sierpnia 2017 r., natomiast dostawy wyposażenia oraz roboty budowlane trwały w okresie od marca do 26 października 2018 roku, kiedy to gmina Brzozów złożyła wniosek o płatność końcową.

Fotografie obiektów po wykonaniu prac

W ramach realizacji zadań związanych z edukacją w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego zarówno materialnego, jak i niematerialnego, przekazywanego przede wszystkim za pomocą przekazu piśmienniczego, ustnego i tradycji pracownicy Muzeum Regionalnego im. Adama Fastnachta w Brzozowie wygłosili kilkanaście prelekcji poświęconych takim zagadnieniom jak: II wojna światowa w regionie, żołnierze wyklęci oraz legendy regionu brzozowskiego. Instytucja kultury przeprowadziła w latach 2018 i 2019 cztery rajdy dla dzieci pn.: „Poznajmy piękno i przyrodę ziemi brzozowskiej” oraz II Sesję Krajoznawczą „Skarby regionu brzozowskiego”.

Brzozowskie Muzeum Regionalne było organizatorem następujących spotkań muzealnych:

- Konkurs recytatorski „Poezja Anny Kajtachowej”. Wracając wiarę w sensy proste i czyste /Wiadomości Brzozowskie nr 4, 2019 r., s 14-16/,
- Brzozowska promocja książki Andrzeja Potockiego o podkarpackich Żydach. Po tak wielu zostało tak niewiele /Wiadomości Brzozowskie nr 5, 2019 r., s. 24-26/,
- W ogrodzie poezji. „Domagam się...” - promocja tomiku wierszy Katarzyny Terchy-Frankiewicz /Wiadomości Brzozowskie nr 6, 2019 r. , s. 29/,
- Wakacyjnie w muzeum pod znakiem przyrody i plastyki - spotkanie z przewodnikiem beskidzkim Mateuszem Podkulem i Agnieszką Mrozek /Wiadomości Brzozowskie nr 7-8, 2019 r. 26-27/,
- Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat - wystawa i prelekcja w muzeum - wystawa i prelekcja poświęcona Polakom ratującym Żydów /Wiadomości Brzozowskie nr 9 2019 r. s. 32/,
- Spotkanie z Januszem Niemcem - synem mjr. Antoniego Żubryda /Wiadomości Brzozowskie nr 11, 2019 r. s. 28/,
- Anegdoty misyjne misjonarza-emigranta - spotkanie z ks. Wojciechem Pelcem /Wiadomości Brzozowskie nr 11, 2019 r. s. 30-31/.

Publikacje z „Wiadomości Brzozowskich” związane z tematyką regionalnych dóbr kultury (materialnych i niematerialnych)

Rok 2018

-Agnieszka Adamska, „Ikona – widzialność Niewidzialnego - Sakralna twórczość Doroty Wasylewicz-Krynickiej, nr 12 (325), 2018, s. 24-25.

- Mariusz Kaznowski, *Warto przeczytać i posłuchać – Monumentalna publikacja o powiecie brzozowskim u zarania suwerenności*, nr 12 (325), 2018, s. 46-48.
- Mateusz Podkul, *Pół wieku temu splotął cudowny wizerunek Matki Bożej Starowiejskiej*, nr 12 (325), 2018, s. 54-57.
- Mariusz Kaznowski, *Brzozowskie obchody Narodowego Święta Niepodległości – Składamy hołd przodkom za najcenniejszy dar, jakim jest wolność*, nr 11 (324), 2018, 22-26.
- ks. Stanisław Curzytek, *Stulecie odzyskania niepodległości w Górkach*, nr 11 (324), 2018, s. 27.
- nm, *Pamięci ofiar I wojny światowej*, nr 11 (324), 2018, s. 28.
- Mariusz Kaznowski, *XIII Brzozowskie Sympozjum Historyczne*, nr 11 (324), 2018, s. 38-42.
- Anna Sawicka, *Warsztaty pieczenia chleba*, nr 10 (323), 2018, s. 43.
- Damian Kierek, *Odślonięto pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego*, nr 9 (322), 2018, s. 9.
- Agnieszka Adamska, *Obchody jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości Projekt pt. „Wspólne dobro – niepodległość” – Dąb Józef*, nr 7-8 (320-321), 2018, s. 22-23.
- Mariusz Kaznowski, *227. rocznica uchwalenia trzeciomajowej ustawy zasadniczej – Abyśmy potrafili jeden drugiego brzemiona nosić*, nr 5 (318), 2018, s. 6-12.
- np, *Patriotyczna majówka na brzozowskim rynku – 100 lat niepodległości*, nr 5 (318), 2018, s. 24.
- Zofia Olejko, *Nagroda „Graboszczan” podczas XXX Wojewódzkiego Konkursu „Ludowe obrzędy i zwyczaje”*, nr 5 (318), 2018, s. 25.
- Mariusz Kaznowski, *V Panel Historyczny „Prawem i lewem po ziemi sanockiej i przemyskiej” – Musimy pamiętać o naszych tradycjach*, nr 4 (317), 2018, s. 16-19.
- Mariusz Kaznowski, *Starowiejskie obchody pamięci podziemia antykomunistycznego – Walczyli o swoją ideę*, nr 3 (316), 2018, s. 13-19
- Mariusz Kaznowski, *Z pamięcią o kapłanie zapatrzonym w Jezusa – XX rocznica ks. Pawła Komborskiego na nagrodę do boskiego Mistrza*, nr 1 (314), 2018, s. 8-13.

Rok 2019

- Paweł Gądek, *Dzień pamięci ofiar stanu wojennego w Brzozowie*, nr 12 (337), 2019, s. 10-11.
- Marcin Michańczyk, *Izba Tradycji w Grabownicy Starzeńskiej*, nr 12 (337), 2019, s. 25.
- Mateusz Podkul, *II Sesja Krajoznawcza „Skarby regionu brzozowskiego”*, nr 12 (337), 2019, s. 44-47.
- Agnieszka Adamska, *Wolna i Niepodległa 11 listopada – Święto Niepodległości*, nr 11 (336), 2019, s. 8-11.
- Paweł Gądek, *Obchody 73. Rocznicy śmierci Antoniny i Janiny Żubrydów w Orzechówce*, nr 11 (336), 2019, s. 13-14.
- Mateusz Podkul, *XLII Rajd Odkrywców „Poznajemy piękno i przyrodę ziemi brzozowskiej” – Grabownica Starzeńska*, nr 11 (336), 2019, s. 26.
- Agnieszka Adamska, Paweł Gądek, *Spotkanie z Januszem Niemcem- synem mjr. Antoniego Żubryda*, nr 11 (336), 2019, s. 28.
- Agnieszka Adamska, *Grabownickie święto chleba*, nr 10 (335), 2019, s. 11.
- Barbara Gładysz, *110 lat istnienia brzozowskiego liceum*, nr 10 (335), 2019, s. 16-17.
- Halina Baran, *Diamentowy jubileusz Zespołu Szkół Budowlanych w Brzozowie*, nr 10 (335), 2019, s. 18-19.
- Maria Pelc, *Dzień patrona w Turzym Polu*, nr 10 (335), 2019, s. 20-21.
- Rafał Frydrych, *Powiatowo-gminne obchody 80. Rocznicy wybuchu II wojny światowej – Ludzie ludziom zgotowali ten los*, nr 9 (334), 2019, s. 10-13.
- Agnieszka Adamska, *Brzozów pamięta o powstańcach warszawskich*, nr 9 (334), 2019, s. 13.
- Grzegorz Wojtowicz, *„Dni tradycji i kultury Ziemi Brzozowskiej”*, nr 9 (334), 2019, s. 16-17.
- Dominik Rzepka, *Podsumowanie projektu „Dni tradycji i kultury Ziemi Brzozowskiej”*, nr 9 (334), 2019, s. 18.
- Mateusz Podkul, *„Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat” – wystawa i prelekcja w muzeum*, nr 9 (334), 2019, s. 32.
- Mateusz Podkul, *XLI Rajd Odkrywców „Poznajemy piękno i przyrodę ziemi brzozowskiej”*, nr 9 (334), 2019, s. 34-35.
- Zofia Olejko, *Nasza praca w kapeli i zespole obrzędowym „Graboszczanie”*, nr 9 (334), 2019, s. 36-37.
- Mateusz Podkul, *Wizyta gości ze Stanów Zjednoczonych, czyli najstarszy brzozowski cmentarz żydowski odsłania swoje tajemnice*, nr 7-8 (332-333), 2019, s. 34-36.

- Marek Grządziel, *W grabownickim skansenie u Tomasza Kędry*, nr 6 (331), 2019, s. 41.
- Agnieszka Adamska, *Powiatowo-gminne obchody 228. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja – Wiwat Trzeci Maj!*, nr 5 (330), 2019, s. 10-12.
- Mateusz Podkul, *Brzozowska promocja książki Andrzeja Potockiego o podkarpackich Żydach – Po tak wielu zostało tak niewiele*, nr 5 (330), 2019, s. 24-26.
- Mateusz Podkul, *Praca konkursowa młodych brzozowianek o Stanisławie Rymarze*, nr 4 (329), 2019, s. 17-19.
- Mariusz Kaznowski, *Brzozowskie obchody Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” – Dla nich wojna skończyć się nie mogła*, nr 3 (328), 2019, s. 18-24.
- Mariusz Kaznowski, *Obchody Dni Holokaustu w Turzym Polu – Wezwanie i moralny nakaz*, nr 2 (327), 2019, s. 9-16.

Wydawnictwa

Dawny Brzozów na fotografiach i pocztówkach – kalendarz 2020, Brzozów 2019.

W przypadku podjęcia działań w zakresie prac remontowych kapliczek kubaturowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków trzeba zaznaczyć, iż w znacznej większości znajdują się one na terenach prywatnych właścicieli, zatem decyzja o ewentualnym podjęciu prac remontowych obiektów małej architektury leży wyłącznie w gestii właścicieli obiektów i nieruchomości na których są one zlokalizowane. W związku z przeglądem stanu zachowania ww. obiektów ujętych w załączniku Nr 2 do zarządzenia Burmistrza Brzozowa Nr 147/2013 z dnia 7 października 2013 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Brzozów tj. kapliczki Stanisława Kostki w Brzozowie na ul. Moniuszki, kapliczki św. Bartłomieja w Górkach, kapliczki w Górkach - przysiółek Kijowiec, kapliczki w Grabownicy Starzeńskiej (działka nr 1521, przy drodze w kierunku kościoła), kapliczki w Humniskach (działka nr 2777), kapliczki w Humniskach (działka nr 2068, przy nr domu 489), kapliczki w Humniskach (działka nr 3825, przy nr domu 182), kapliczki w Humniskach (mała strona, działka nr 331, przy nr domu 871), kapliczki w Humniskach (duża strona, działka nr 3335, przy nr domu 245), kapliczki w Przysietnicy (działka nr 2382, przy nr domu 220), kapliczki w Humniskach (działka nr 5423, przy nr domu 557), kapliczki w Przysietnicy (działka nr 4402, przy nr domu 376), kapliczki w Turzym Polu (działka nr 27/4, przy drodze powiatowej

w kierunku Jasionowa, przed kościołem parafialnym), kapliczki św. Jana Nepomucena w Zmiennicy (działka nr 1304/4, przed kościołem parafialnym) stwierdza się, że obiekty aktualnie są w dobrym stanie technicznym. Większość z nich w ostatnich latach przeszła bieżące prace remontowe lub prace kompleksowe, z wyłączeniem kapliczki zlokalizowanej na granicy sołectwa Grabownica Starzeńska i Humniska Skrzyżowanie, w pasie drogowym drogi wojewódzkiej Nr 886 relacji Domaradz - Sanok, w przypadku której gmina Brzozów /pismo znak: EPSiZ. 4125.11.2017/ zwróciła się w oparciu o opinię budowlaną z dnia 3 października 2017 r., do właściciela działki tj. Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie o podjęcie działań w związku z zabezpieczeniem obiektu z uwagi na groźbę wystąpienia katastrofy budowlanej.

Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie poinformował samorząd o dokonaniu zabezpieczenia obiektu małej architektury metalowymi zabezpieczeniami opaskowymi stabilizującymi substancję obiektu. Z uwagi na postępujący proces niszczenia obiektu spowodowany utrzymaniem drogi szczególnie w okresie zimowym oraz występującymi drganiami wywołanymi znacznym natężeniem ruchu zasadnym byłoby przeniesienie w uzgodnieniu ze społecznością lokalną kapliczki na teren innej działki, najlepiej będącej własnością gminy Brzozów oddalonej od pasa drogi wojewódzkiej.

Podsumowując realizację Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Brzozów należy stwierdzić, że na chwilę obecną dokonano częściowej realizacji zadań programowych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, w tym zadań które zostały przewidziane do realizacji na lata 2017-2020. Finansowanie zadań nastąpiło w ramach wyodrębnionych na ten cel środków w budżecie gminy Brzozów. Kolejne działania programowe w ramach możliwości finansowych samorządu będą kontynuowane w kolejnych latach, co powinno przyczynić się do zwiększenia ochrony dziedzictwa kulturowego regionu brzozowskiego.

W II połowie 2020 roku planowana jest weryfikacja 55 kart obiektów nieruchomych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, w szczególności obiektów, które z uwagi na przeprowadzone w ostatnich latach prace remontowo - konserwatorskie zmieniły swój wizerunek. Weryfikacji tej podlegać będą w szczególności następujące elementy kart GEZ: zdjęcie obiektu, pkt. 16 - informacje o ochronie, pkt. 17 - stan zachowania i pkt. 18 - rodzaje zagrożeń.

Warto nadmienić, iż gmina Brzozów w oparciu o porozumienie Nr 4 z dnia 30 kwietnia br., zawarte z Wojewodą Podkarpackim otrzymała dofinansowanie działań z zakresu bieżącego utrzymania, remontów oraz sprawowania opieki nad cmentarzami oraz mogiłami wojennymi w kwocie 12.000 zł, z przeznaczeniem na prace związane z remontem i konserwacją cmentarzy wojennych na terenie gminy Brzozów. W ramach zadania planowane są:

- **prace remontowe i konserwacja cmentarza wojennego z okresu II wojny światowej w Brzozowie, w tym:** oczyszczenie ogrodzenia z łuszczących się powłok malarskich, uzupełnienie ubytków i pęknięć, zagruntowanie podłoża, pomalowanie ogrodzenia farbą ciemniejszą - kolor ciemny popiel, oczyszczenie kamiennych płyt z piaskowca /wewnętrzna strona ogrodzenia/ wraz z impregnacją hydrofobową oraz przycięcie i uformowanie nadmiernie rozrośniętych żywotników w postaci tuj kulistych i stożkowych w ilości 50 sztuk.

- **prace remontowe i konserwacja cmentarza wojennego z okresu I wojny światowej w Górkach** polegające w szczególności na oczyszczeniu kamiennego cokołu z łuszczących się powłok piaskowca wraz z wykonaniem podwójnej impregnacji hydrofobowej oraz oczyszczeniu ogrodzenia /betonowych czapek słupków i murków/ i ciągów pieszych z kostki betonowej metodą ręczną i mechaniczną.

BURMISTRZ

mgr Szymon Ścapiński

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ

Dorota Kamińska